

Per pensar i debatre

- Quins canvis creus que s'han produït a partir de l'emergència de moviments socials com el 15M? Quins creus que han estat els principals reptes assolits per aquests moviments? I les limitacions? Quins vincles existeixen entre la política institucional i els moviments socials?
- Alguns d'aquests moviments han generat partits i plataformes electorals. Què en penses?
- Sobre el text del final de la pàgina 2, comenta quin paper et sembla que tenen en la transformació social els moviments de base i el poder institucional, i quines haurien de ser les relacions entre ambdós.
- Quines relacions veus entre fe i compromís sociopolític? Més concretament, què pot aportar l'espiritualitat cristiana al treball que es realitza des dels moviments socials?
- Què creus que poden aprendre els cristians del treball que es fa des de diferents moviments socials relacionats amb la justícia social, l'ecologisme o el feminisme?

Què puc fer jo?

Vivero de Iniciativas Ciudadanas és una plataforma oberta i col·laborativa orientada a promoure, difondre, analitzar i donar suport a iniciatives i processos crítics de la ciutadania amb ànim propositiu.

Com aprofundir

- MATEOS, Oscar i SANZ, Jesús (2013). *Canvi d'època. Canvi de rumb?*, Barcelona: Cristianisme i Justícia, Quaderns núm. 186.
- *Cap a un nou contracte social*, núm. 217; *Cap on va la democràcia*, núm. 215; *Crònica d'una crisi anunciada*, núm. 191. Barcelona: Cristianisme i Justícia. **Col·lecció Papers**
- *Derechos muy torcidos*, Barcelona: Oxfam Intermón (Material didàctic), 2014.
- *Gobernar para las élites Secuestro democrático y desigualdad económica*, Informe Oxfam, 2014.
- SUBIRATS, JOAN (2011). *Otra democracia, ¿otra política? De «no nos representan» a la democracia de lo común*, Barcelona: Icaria.
- TORRES LÓPEZ, Joan (2011). *Contra la crisis, otra economía y otro modo de vivir*, Madrid, Ediciones HOAC.
- *El espíritu del 45* (2013). Dir. Ken Loach.
- *La doctrina del shock* (2009). Dir. Naomi Klein.
- *El capital* (2012). Dir. Constantin Costa-Gavras.
- *Todo cambia*. Mercedes Sosa.

Canvi d'època Canvi de rumb?

Qui sinó tots –i cadascú per torna– podem crear des d'aquests límits d'ara l'àmbit de llum on tots els vents s'exaltin, l'espai de vent on tota veu ressoni? Públicament ens compromet la vida, públicament i amb tota llei d'indícis.

L'àmbit de tots els àmbits
Miquel MARTÍ I POL

Canvi d'època

Vivim un canvi d'època que comporta importants transformacions socials, polítiques, econòmiques i culturals. El contracte social de l'Estat del benestar s'ha trencat, principalment per aquests quatre factor:

- **Capitalisme de casino.** S'ha passat del capitalisme industrial a un capitalisme financer, en el qual el 93% de l'economia són finances i joc especulatiu, que genera un procés d'«acumulació per desposseïció» caracteritzat per la mercantilització i la privatització de bens i serveis públics (sanitat, energia, aigua, etc.).
- **Refeudalització de les relacions laborals** en els països occidentals. La globalització ha incentivat la deslocalització industrial, augmentant els nivells d'atur i produint la pèrdua d'identitat de classe i un procés global d'igualació a la baixa dels salaris, del poder adquisitiu i de les condicions socials.
- **Hegemonia del pensament neoliberal**, que qüestiona el paper de l'Estat i de tot el que és públic, que té al servei d'interessos privats un oligopoli d'empreses de comunicació i una sèrie d'universitats que legitimen les grans decisions econòmiques. Tot això deriva en un nou sentit comú vertebrat per un individualisme sense límits.
- **Societat de l'hiperconsum**, vinculada a una revolució individualista, brou de cultiu d'un procés d'atomització social, que ens ha convertit de ciutadans en consumidors, desactivant i domesticant el paper crucial que el moviment obrer havia tingut en la consolidació dels drets socials.

«El sotmetiment dels governs a les exigències del mercat i, per tant, del poder econòmic, suposa una fallida de la democràcia i una pèrdua de la sobirania de la ciutadania». MONTALVÀ, Pepe (2014). *Trabajo digno para una sociedad decente*, Cuadernos HOAC, núm 9.

Alguna cosa nova està passant

Com a resposta, sorgeixen iniciatives socials i econòmiques que dibuixen un model d'economia, de política, de societat, basat en valors socials i cooperatius imprescindibles per avançar cap a una situació de més justícia social i mediambiental, cap a un model que superi la lògica capitalista.

Segons Manuel Castells, es tracta de «moviments socials en xarxa», si es té en compte el seu caràcter tant local com global i la seva manera d'estar interconnectats, que comparteixen trets i estratègies:

- Presenten una especificitat local o estatal, però amb una certa lògica transestatal i global.
- Internet i les xarxes socials han estat eines clau en les mobilitzacions, però no la seva causa. Ha funcionat una complementarietat entre les xarxes i la presència en els carrers, amb una apropiació de l'espai públic com a àgora de reflexió, de debat, de reivindicació i de resistència.
- Organització molt horitzontal, descentralitzada, distribuïda i rizomàtica, que es caracteritza per la interrelació e influència mútua dels diferents nòduls (individus) que configuren la xarxa global. Així, doncs, els individus es converteixen en «autocomunicadors de masses», en difondre mitjançant les xarxes socials informacions o idees que poder adquirir un caràcter viral i de molt impacte.
- Del «no hi ha alternativa» al «sí que es pot», demostren una notable capacitat de construir un «contrasentit» comú que tracta de contrarestar el sentit comú hegemònic, elaborat pels poders polítics o mediàtics. Els lemes de les pancartes o les idees que acaben circulant per les xarxes han influït en l'imaginari col·lectiu.

«Una profunda transformació social vindrà més de la ciutadania organitzada i dels processos d'apoderament col·lectiu que de la presa del poder institucional. O dit d'altra manera: les apostes emancipadores han de sorgir sobretot des d'una ciutadania que de forma col·lectiva lideri un canvi "des de sota" i construeixi un contrapoder que qüestionni en allò quotidià i en petites pràctiques l'hegemonia neoliberal imperant».

Oscar MATEOS i Jesús SANZ, *Canvi d'època. Canvi de rumb?* Barcelona: Cristianisme i Justícia, Quaderns núm. 186.

Sí que es pot

Cal definir els termes del pacte social, de manera que «els ciutadans tinguin prou poder per assegurar que les seves preferències democràtiques expressades es converteixin en decisions. El que avui succeeix és el contrari: les preferències dels rics són les úniques que ho aconsegueixen». (TORRES LÓPEZ, Juan (2011). *Contra la crisis, otra economía y otro modo de vivir*, Madrid: Ediciones HOAC).

Un problema →	Una resposta
Crisi de representativitat →	Participació ciutadana i democràcia radical
La llosa de l'endeutament →	Auditories ciutadanes
Dèficit fiscal →	Fiscalitat justa
Mercantilització de la vida quotidiana →	Bens comuns i sobirania alimentària
Precariat →	Repensar el treball: repartir el salari i la feina, renda bàsica i reconeixement dels treballs invisibilitzats
Empobriment →	Salari ciutadà
Creixement il·limitat →	Sostenibilitat
Capitalisme de casino →	Economia social i cooperativisme

Existeixen innumerables moviments, col·lectius, plataformes que articulen poder ciutadà. Alguns exemples:

Marea groga (verda a la resta de l'estat) en defensa d'una educació pública de qualitat, amb plataformes arreu. **Marea blanca** agrupa els col·lectius que defensen la sanitat pública i protesten per les retallades i privatitzacions. N'han sortit altres, com la **Marea Roja** (investigació) i la **Marea taronja** (serveis socials) que identifiquen amb colors diferents, diferents reivindicacions temàtiques.

Els **iaioflautes** començaren defensant les seves pensions però, en poc temps, es convertiren en un col·lectiu molt actiu, sempre en defensa de drets socials.

La **PAH** s'organitza assembleàriament per defensar el dret a una vivenda digna.

El moviment per una **renda bàsica** reivindica que tota persona rebi un mínim vital per fons públics com a dret de ciutadania.

[des]Banka denuncia pràctiques fraudulentament d'alguns bancs i reclama que els bancs actuïn com a servei públic i social.

El moviment per als **pressupostos participatius** treballa perquè pressupostos públics es facin amb la participació directa de la ciutadania.

Democràcia real ¡ja! Empara i promou accions a favor d'una societat més democràtica i justa.